

компетентності, чесності, етичних цінностей чи добросовісності управлінського персоналу (п. 16 МСА 580).

3. Взаємовідносини між членами групи із завдання включають в себе:

– Вимоги стандартів аудиту щодо обговорення членами групи із завдання окремих питань, зокрема: обговорення того, за яких обставин та на якому етапі фінансова звітність суб'єкта господарювання може бути вразливою щодо суттєвого викривлення внаслідок шахрайства (п. 15 МСА 315); розгляд участі управлінського персоналу в нагляді за працівниками, які мають доступ до грошових коштів, розгляд будь-яких незвичайних або непояснених змін у поведінці або способі життя управлінського персоналу (п. А11 МСА 240).

– Загальні дії у відповідь на оцінені ризики, що включають призначення персоналу і нагляд за ним, ураховуючи знання, навички та спроможність працівників, а також оцінку аудитором ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства для певного завдання (пп. А34–А35 МСА 240).

Список використаних джерел:

1. Біхевіоризм. Культурологічний словник. URL: <https://osvita.ukr-lit.com/bixeviorizm/>
2. Височан О.С. Луцюк І.В. Перспективи відродження біхевіористичних поглядів на розвиток обліку в Україні. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2017. Вип. 24. Ч. 2 С. 111-122.
3. Birnberg J.G., Luft J., Shields M.D. Psychology Theory in Management Accounting Research. Handbooks of Management Accounting Research. 2006. № 1. pp. 113–135.
4. Kutluk F.A. Behavioral Accounting and its Interactions. Accounting and Corporate Reporting - Today and Tomorrow. 2017. URL: <https://doi.org/10.5772/intechopen.68972>
5. Sorensen J.E. The Behavioral Study of Accountants: A New School of Behavioral Research in Accounting. Managerial and Decision Economics. 1990. Vol. 11. No. 5. pp. 327-341. URL: <https://www.jstor.org/stable/2487594>
6. Ashton R.H. The Evolution of Behavioral Accounting Research: An Overview. London: Routledge, 2013. 132 p.

УДК 657.6

Чемодурова Євгенія Євгеніївна,

*аспірантка кафедри податкового менеджменту
та фінансового моніторингу,*

*Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ, Україна*

АУДИТ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Реалізація в Україні реформи децентралізації передбачає передачу ключової ролі в управлінні розвитком територіальних громад органам місцевого самоврядування. Складність виконання завдань та досягнення цілей у всіх напрямках суспільного життя обумовлюється обмеженим обсягом фінансових ресурсів, що наявні у державі. Саме тому проблема ефективного використання ресурсів та якісного державного управління набуває актуальності. Рівень

прозорості та законності використання наявних фінансових ресурсів органами державної влади, суб'єктами державного сектору економіки та здійснення контролю за цим процесом, значною мірою визначають стабільність та безпеку країни, ефективність державної політики та якість життя населення. Відтак, важливого значення набуває розвиток та застосування аудиту виконання місцевих програм соціального, економічного та культурного розвитку громад. Значну увагу дослідженню методологічного та прикладного аспектів аудиту в територіальних громадах присвятили такі вітчизняні вчені, як К.П. Мельник, І.І. Пилипенко, П.Т. Саблук, В.М. Жук та інші.

Як свідчить світовий досвід, суспільний прогрес залежить від підтримання балансу між економічним зростанням, конкурентоспроможністю бізнесу, дотриманням екологічної безпеки та зменшенням рівня соціальної нерівності. Як відомо, ключові напрямки розвитку країн, що були ухвалені державами-членами ООН 25 вересня 2015 року – «Цілі сталого розвитку» – передбачають, зокрема, гармонійний розвиток міст та територій [1]. Зазначений документ містить завдання, пов'язані з роботою органів місцевого самоврядування, котрі уособлюють зв'язок між глобальними цілями та місцевими громадами.

Соціально-економічний розвиток територіальних громад у контексті розвитку держави та досягнення ЦСР є пріоритетним напрямком через те, що саме на місцевому рівні реалізуються різні проекти, задовольняються базові соціальні потреби населення, здійснюється відновлення продуктивних сил, а показники розвитку економіки в громадах є критерієм визначення рівня розвитку держави в цілому. Одним із напрямів практичної реалізації управління територіальною громадою є складання та виконання місцевих програм, спрямованих на досягнення вимірюваних показників розвитку найбільш значущих сфер життєдіяльності громад. Кожна з 1439 територіальних громад, що сьогодні створені в Україні, розробляє програму свого соціально-економічного розвитку та низку цільових програм, спрямованих на розвиток окремих галузей чи вирішення актуальних для громади проблем.

Розробку та реалізацію програм соціального, економічного та культурного розвитку громад здійснюють органи місцевого самоврядування з урахуванням потенціалу та особливостей кожної окремої громади. Базовим нормативно-правовим актом для розробки місцевих програм територіальними громадами, є Наказ №75 від 30.03.2016 р. Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України (зараз – Міністерство розвитку громад та територій України), яким затверджено «Методичні рекомендації щодо формування і реалізації прогностичних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади» [2]. Разом із відносною самостійністю органів місцевого самоврядування у всіх сферах діяльності, що посилюється із подальшим впровадженням реформи децентралізації, є необхідність і у адекватній та сучасній системі контролю. Таким чином, саме аудит є тим комплексом дій, який окрім перевірки виконання бюджету, включає оцінку стану розвитку територій, визначення оптимальних шляхів залучення необхідних ресурсів, розробку заходів зі збереження наявного потенціалу та його модернізації [3]. Слід зауважити, що традиційне уявлення про аудит зводиться

до того, що це – перевірка з боку контрольного органу фінансової та господарської діяльності установи за певною процедурою. Проте в умовах об'єднань територіальних громад, коли реалізація програм соціального та економічного розвитку торкається усіх сфер життєдіяльності, потребує ефективного розподілу ресурсів та прийняття вірних управлінських рішень, аудит також має бути комплексною процедурою. А саме – поєднувати фінансовий аудит, управлінський аудит, аудит відповідності, соціальний аудит.

Так, Стандартами аудиту INTOSAI визначено, що фінансовий аудит – це дослідження фінансової звітності, системи внутрішнього контролю і аудиту та окремих трансакцій у підконтрольних організаціях. Його сутність полягає у встановленні порушень і розбіжностей між фактичними даними та законодавчими нормами [4]. Проведення державного фінансового аудиту Держаудитслужбою відбувається в співпраці з органами місцевого самоврядування та передбачає виявлення проблем в управлінні фінансами, зокрема при виконання програм соціального та економічного розвитку. Із фінансовим аудитом тісно пов'язаний аудит відповідності, адже він здатен виявити, чи відповідає діяльність установи, організації вимогам чинного законодавства, чи є вона прозорою та чи є дійсними показники фінансової звітності. Аудит відповідності проводиться в різних галузях економіки, що сприяє більш ефективному виконанню завдань, передбачених програмами соціально-економічного розвитку, оскільки дає можливість виявити та викоринити проблему у кожній конкретній установі певної галузі (будь-то охорона здоров'я, освіта чи промисловість). Управлінський аудит покликаний оцінити діяльність саме управлінської ланки та надати рекомендації стосовно ефективності діяльності організації у контексті досягнення тих чи інших програмних цілей.

Але не менш важливим є саме соціальний аудит. Основним завданням його має бути покращення процесу надання конкретних послуг та реалізації конкретної публічної політики, зокрема в контексті захисту населення, забезпечення прав і свобод людини, проблем захисту довкілля. Як спосіб всебічної і об'єктивної оцінки стану соціальних відносин на різних рівнях (корпоративному, муніципальному, регіональному, національному), соціальний аудит дозволяє розкрити резерви розвитку людських ресурсів, що є ключовим напрямом для територіальних об'єднань.

Таким чином, аудит виконання програм соціального та економічного розвитку громад є пріоритетним напрямом для забезпечення сталого розвитку територій. Важливим чинником підвищення якості аудиту виконання місцевих програм розвитку в умовах дії воєнного стану, коли більшість організацій та установ працюють в онлайн режимі, є діджиталізація аудиту [5]. Адже захист даних дає змогу уникнути зловживань особами, які мають доступ до баз даних, що є особливо характерними при роботі через мережу Інтернет. Крім того від якісно проведеного аудиту залежить не тільки ефективність діяльності установи, але і соціальних ефект заради якого функціонують установи державного сектору.

Список використаних джерел:

1. Цілі сталого розвитку 2016-2030 : веб-сайт. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs> (дата звернення: 02.12.2022).
2. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади: Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України від 30.03.2016 № 75. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0075858-16#top> (дата звернення 02.12.2022).
3. Мельник К. Аудит в об'єднаних сільських територіальних громадах. Облік і фінанси. 2018. №4. URL: <https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://www.afj.org.ua/pdf/610-audit-v-ob-ednanih-silskih-teritorialnih-gromadah.pdf> (дата звернення: 02.12.2022).
4. Офіційний сайт Міжнародної організації аудиту INTOSAI. URL: <https://www.intosai.org/focus-areas/audit-standards> (дата звернення: 02.12.2022).
5. Nezhyva M., Minjajlo V. Dyzhyhtalizacija audytu v umovah COVID-19. Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo torgovel'no-ekonomichnogo universytetu. 2020. № 3. DOI: [http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020\(131\)09](http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2020(131)09) (дата звернення: 02.12.2022).